

НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ ТА ЇЇ АНАЛІЗ ЯК ЗАПОРУКА ДОХОДІВ БАНКУ

Анотація. Розглянуто важливість та необхідність формування ресурсної бази в забезпеченні ефективної діяльності банку. Виділено основні джерела поповнення доходів та етапи здійснення аналізу як запоруки отримання доходів банку.

Аннотация. Рассмотрены важность и необходимость формирования ресурсной базы в обеспечении эффективной деятельности банка. Определены основные источники пополнения доходов и этапы осуществления анализа как залога получения доходов банка.

Annotation. The importance and necessity of forming the resource base for providing the effective activity of a bank is considered. The basic sources of receiving the profits and stages of analysis as a guarantee mortgages of receiving the profits by a bank are determined.

Ключові слова: банк, банківська система, дохід, ресурсна база, ліквідність, фінансові ресурси, банківська система, депозит.

На сьогоднішній день, ринкова економіка вимагає від українських комерційних банків підвищення ефективності управління банківською діяльністю. Важлива роль у реалізації цього завдання відводиться аналізу даної сфери. З його допомогою розробляються стратегія і тактика розвитку банку, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності проведення як активних, так і пасивних операцій, оцінюються результати діяльності банку та його окремих підрозділів [1]. Усе це здійснюється з єдиною метою – максимізації доходу та прибутку, тому дана тема є актуальною на сьогоднішній день і потребує подальшого розгляду.

Особливостями формуванням ресурсної бази банку, її аналізом як запорукою отримання доходу банку займалися багато науковців, зокрема: В. Рисін, О. Дзюблюк, М. Алексеенко, А. Герасимович та ін. [1 – 3].

Метою даної роботи є розгляд необхідності формування та використання ресурсної бази для забезпечення банку доходом.

Завдання дослідження – розглянути особливості формування ресурсної бази, провести аналіз банківської сфери для підвищення ефективності управління банківською діяльністю, і як результат, отримувати дохід.

Об'єктом дослідження виступає ресурсна база.

Предметом дослідження є операції, які банк здійснює для отримання прибутку.

Відомо, що для здійснення діяльності в умовах ринку необхідні ресурси. Комерційні банки є установами, що спеціалізуються на посередницькій діяльності, яка пов'язана, з одного боку, з купівлею вільних грошових коштів на ринку ресурсів, а з іншого – продажем кредитних ресурсів підприємствам, організаціям і населенню. Від операцій із залучення коштів залежить розмір банківських ресурсів і, отже, масштаби діяльності комерційних банків. З іншого боку, вигідне розміщення ресурсів сприяє підвищенню дохідності та ліквідності комерційних банків, забезпечує їх економічну самостійність та стабільність.

Важливими чинниками, що впливають на банківську ліквідність є структура та стабільність ресурсної бази банку. Ліквідність банку залежить насамперед від стабільності ресурсної бази, що становить депозити, запозичення, капіталізацію, кредити та інвестиції. На сучасному етапі для успішної діяльності та розвитку банків необхідно залучати кошти за нижчою ціною, а розміщувати за вищою. Велике значення мала фінансова криза 2008 року, що особливо негативно вплинула на фінансовий стан банків, оскільки почалося масове вилучення депозитів, знизилась довіра населення до банківської системи та національної валюти [3].

Необхідно зазначити, що кількість банків зареєстрованих в Україні у 2008 році становила 198, у 2012 році – 195, з чого можна зробити висновок, що фінансова криза не вплинула кардинально, а лише похитнула розмір доходу, оскільки у 2008 порівняно 2012 роком дохід банківських установ зріс на 80 %, а чиста процентна маржа на – 1,5 % [2].

Для збільшення ресурсів банку необхідно акумулювати тимчасово вільні грошові кошти економічних суб'єктів, формувати власний капітал банку, розміщувати банківські ресурси у сфері

наєфективнішого їх використання з метою отримання прибутку, тобто здійснення трансформації пасивів у кредити та інвестиції за рахунок якого створюється як промисловий, так і торговий капітал.

Як показує досвід української банківської системи, до сьогодення часу основним джерелом формування ресурсів залишаються депозити фізичних та юридичних осіб. Станом на 1 грудня 2012 року вони складають майже 40 % загального обсягу фінансових ресурсів банківської системи [2].

Згідно із Законом України "Про банки і банківську діяльність", банківська діяльність – це залучення у вклади грошових коштів фізичних та юридичних осіб і розміщення зазначених коштів від свого імені на власних умовах та на власний ризик відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб [4]. Слід відзначити те, що приймання вкладів як від фізичних, так і від юридичних осіб є однією з найважливіших операцій банку для формування ресурсної бази та отримання прибутку, тому потребує детальнішого вивчення для передбачення можливих ризиків та понесення витрат.

Такий вид поповнення ресурсної бази як позика є не менш важливим у залученні коштів, яких не вистачає для повноцінного та ефективного функціонування банку.

Вирізняють такі джерела позики у центральному банку: міжбанківський ринок ресурсів, проведення операцій РЕПО, міжнародний фінансовий ринок, ринок депозитних сертифікатів, ринок комерційних паперів, позики у небанківському секторі [1].

Для ефективного функціонування банку необхідний постійний аналіз ресурсної бази з погляду стабільності та ймовірності зняття клієнтами коштів зі своїх рахунків, що розглядається як необхідний процес управління банківською ліквідністю. Для оцінки рівня стабільності ресурсної бази окремого банку використовують такі показники: рівень осідання грошових коштів за рахунком у відсотках та середня тривалість зберігання коштів на рахунку в днях.

Показник рівня осідання грошових коштів за рахунком обчислюється як відношення різниці між залишками коштів на рахунку на кінець та на початок періоду до суми загальних надходжень за рахунком за той самий період [1]. Показник середньої тривалості зберігання коштів на рахунку відношення середніх залишків коштів на рахунку до середнього обороту за видачею коштів у розрахунку на кількість днів у періоді [1].

Ці показники аналізуються в динаміці та за кожним рахунком або видом зобов'язань банку (кореспондентські рахунки інших банків, поточні рахунки, кошти в розрахунках, кошти для розрахунків платіжними картками, цільові кошти до запитання та інше), що дає змогу виявити загальні тенденції зміни стабільності ресурсної бази банку та точніше прогнозувати потребу в ліквідних коштах.

Виконувати такий аналіз можна лише за умов існування відповідного інформаційного забезпечення, яке містить дані про надходження та платежі за всіма клієнтськими рахунками. Інформацію доцільно надавати у вигляді графіків вхідних та вихідних грошових потоків за відповідний період – декаду, місяць, квартал. Банк може проводити детальний аналіз при наявності у нього відповідного програмного забезпечення.

Основним джерелом формування ресурсної бази для українських банків є залишки коштів до запитання юридичних осіб. Найбільшу питому вагу у структурі коштів до запитання займають поточні рахунки суб'єктів господарської діяльності, через які здійснюються розрахунки за проведеними операціями. Головним позитивним моментом відкритих поточних рахунків є те, що на них практично завжди існують залишки грошових коштів, які не використав сам клієнт. Як відомо, у 2012 році вони складають близько 28,2 % ресурсної бази, депозити юридичних осіб 20 %, а частка капіталу 11,8 % [3].

Як відзначалося, формування ефективної ресурсної бази для комерційного банку має дуже велике значення, адже ресурсна база – це сукупність грошових коштів господарюючих суб'єктів, які використовуються банком при умові виникнення відносин власності та боргових зобов'язань для подальшого розміщення серед юридичних і фізичних осіб з метою отримання прибутку. Тому банку необхідно формувати та поповнювати власну ресурсну базу, адже вона є запорукою отримання доходу.

Задля успішної реалізації поставленої мети банківській установі потрібно не тільки проводити успішну депозитну політику та залучати кошти шляхом зовнішніх запозичень, реінвестування прибутку та інших традиційних методів але і співпрацювати з органами державної влади в рамках перспективних інноваційних програм.

Отже, можна зробити висновок, що формування та підвищення ресурсної бази банку приведе до збільшення активних операцій, їх дохідності, зростання стійкості й надійності установи, і як наслідок, до розширення клієнтської бази, що сприятиме ще більшому зростанню обсягів залучення ресурсів. Зростає конкурентоспроможність банку і стійкість перед різноманітними розладами та кризовими явищами в національній та світовій економіці.

Напрями подальших досліджень полягають у тому, що дане дослідження є незавершеним та потребує подальшого розгляду в питаннях збільшення шляхів для формування ресурсної бази, підвищення прибутку банку та залучення додаткових клієнтів.

Наук. керівн. Тирінов А. В.

Література: 1. Рисін В. В. Складові елементи ефективної ресурсної політики комерційного банку / В. В. Рисін // Регіональна економіка. – 2009. – № 3. – С. 115–122. 2. Дзюблук О. Оптимізація формування ресурсної бази комерційних банків / О. Дзюблук // Банківська справа. – 2008. – № 7. 3. Алексєнко М. Д. Аналіз банківської діяльності / М. Д. Алексєнко, А. М. Герасимович. – К. : КНЕУ, 2006. – 600 с. 4. Про банки та банківську діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.